

Universitetsdirektøren
Universitetet i Bergen

Deres ref
2012/8999-MOR

Vår ref

Dato
9.11.2012

Høringsuttalelse til rapporten «En kunnskapsbasert kulturpolitikk»

Generelt

Når det er politisk vilje til at kunnskapsproduksjonen som finnes ved universiteter og høyskoler også skal kunne danne kunnskapsbasis for beslutninger, er det viktig at det skrives institusjonshistorie som inkluderer hvilke betydninger tidligere beslutninger har hatt for kulturinstitusjonene. Det kan være kvalitative, økonomiske eller publikumsmessige konsekvenser.

I rapporten heter det på side 16: *“Sett innenfra er det de faglige aspekter som former selve utførelsen av teater, billedkunst, litteratur, musikk, frivillig virksomhet, media, idrett mv. som er i fokus, sammen med de interne kreative prosesser som bestemmer hvordan personell, bygninger og teknologi brukes.”* Det er nettopp denne indre forståelsen som bør komme fram gjennom forskning på institusjoner, grupper og enkeltaktører. Uten en historisk og systematisk forskning på aktørenes handlinger og resultater, vil det ikke være mulig å evaluere beslutningenes relevans for samfunnet. Bare gjennom en betydelig historisk forskning på kulturytringens kontekst og mulige meninger, vil det være mulig å foreta meningsfulle avgjørelser til beste for samfunnet.

LLEs bidrag til FoU-arbeid på kulturfeltet

På områdene kunsthistorie, litteraturvitenskap, teatervitenskap og digital kultur finnes det sterke fagmiljøer ved LLE, som kan bidra til kompetanseoppbygging i form av f.eks. institusjonshistorieskriving, estetiske analyser og beskrivelser av generelle utviklingstrekk.

Fra disse fagområdene har det kommet følgende merknader:

Kunsthistorie

Kunsthistorie har et nært samarbeid med det medievitenskapelige miljøet ved UiB, blant annet gjennom forskningsprosjektet ”Fotografiet i kulturen”. Dette og andre prosjekter har ført til at vi ser behovet for å etablere ny kunnskap vedrørende digitaliseringen av fotografiet og det digitale plass i kunst og visuell kultur i bred forstand. Vi ser nødvendigheten av at det reises forskningsspørsmål av følgende karakter: Hva er konsekvensen av digitaliseringen av fotografiet i bred forstand – i vanlige menneskers hverdagsliv, (eksempelvis i sosiale medier)

og i kunstfeltet? Hvilke nye uttrykksformer åpner digitaliseringen for? Og hva skjer med kunsten når omgivelsene digitaliseres?

Miljøet har en sterk kompetanse på feltet samtidskunst. Den politiske samtidskunsten og dens aktualisering av blant annet postkolonial kritikk, det nye mangfoldsamfunnet og globale, økopolitiske problemstillinger, er sentral innenfor fagets forskningsprofil.

Kunsthistoriemiljøet har gjennom de siste årene også markert seg på feltet museologi, blant annet gjennom det HERA-finansierte prosjektet PhotoClec, som har undersøkt museenes utfordringer vedrørende bruk av kolonialt fotografi i det nye postkoloniale, multikulturelle Europa.

Kunsthistorie kan bidra til å belyse denne type forskningsspørsmål og vil være interessert i å møte de utfordringer slike kunnskapsbehov reiser – gjerne i samspill med andre beslektete fagområder, ved UiB. Det er allerede etablert kontakt med digital kultur-miljøet, medie- og kulturvitenskap og antropologi for eventuelt framtidig samarbeid på noen av de nevnte fagområdene.

Digital kultur

Faggruppen i digital kultur mener at rapporten gir en korrekt beskrivelse når den hevder at kulturlivet og frivillig sektor "... gjennomgår store **endringer knyttet til generelle samfunnsprosesser, og kompleksiteten på disse områdene er økende**". Faggruppen mener at disse premissene ikke er tilstrekkelig gjenspeilet i de konkrete forslag som er lagt fram i rapporten. I avsnitt 1.2 "Presiseringer og avgrensinger", vises det til eksempler på slike endringer "*knyttet til teknologisk utvikling (digitalisering), nye organisasjonsmodeller (sammenslåing og nye styringsprinsipper), økonomiske forhold (nye finansierings-modeller), demografiske forhold (innvandring, regionalpolitikk), endringer i publikums bruk av kulturtilbudene*"). Forslagene bl. a. i avsnitt 5.2.5 på side 39 røper etter faggruppens oppfatning en gjennomgående og bekymringsfull mangel på integrering av en dyp og bred forståelse av en av de viktigste endringsfaktorer for produksjon, forbruk av spredning av kulturelle produkter og ytringer: nettbasert kulturvirksomhet, individualiseringstrender og delingskultur utenfor og innenfor kulturorganisasjoner og -institusjoner. Referansen til "digitalisering" i rapporten fanger bare en mindre del av hele det kulturpolitiske endringslandskapet. Resultatet blir at tyngdepunktsforflytningen til nettbaserte kulturpraksisformer ikke blir tatt til følge, og det legges fortsatt for stor vekt på institusjonalisert og organisert kultur på bekostning av nye praksisformer.

Teatervitenskap

Teatervitenskap har både estetisk-analytisk kompetanse så vel som historisk institusjonskompetanse. Begge deler er viktig for å forstå innflytelsen som politiske vedtak får for offentlige teaterinstitusjoner og frie grupper. Det vil normalt få betydning for estetiske veivalg, nødvendige organisatoriske endringer så vel som økonomiske og kunstneriske rammebetingelser. Eksempelvis har det vært utført analyser av bevilgninger gitt til frie grupper om hvordan det i ettertid kun ved et fåtall tilfeller har vært rapportert om resultatet av bevilgningen og hvordan pengene har vært brukt.

Sammenfattende merknad, forståelse av begrepet “digitalisering”

Vi finner det naturlig å komme med noen merknader til begrepet “digitalisering” ettersom termen blir brukt på ulike måter, både i rapporten og i det allmenne ordskiftet ellers.

For det første refererer “digitalisering” seg til at for eksempel et opptak av en teaterforestilling eller en digital kopi av et kunstverk, gjøres tilgjengelig gjennom et digitalt medium.

For det andre referer begrepet seg til at et digitalt medium kan være en integrert del av så vel yringer som kunstverk. For eksempel er elektronisk litteratur et forskningsobjekt for digital kultur.

Begge begrepsforståelser er viktige. Det første gjør historisk materiale allment tilgjengelig, mens det andre peker mot nye uttryksmåter og nye måter å forstå verden på. Vi ber om at utvalgets forslag til retningslinjer for identifikasjon av kulturpolitiske forskningsbehov blir revidert i tråd med digital kulturs uttalelse ovenfor.

Organisering

LLE støtter tanken om at det blir etablert et eget forskningscenter på kulturfeltet, men dette må utredes nærmere. Vi mener at et slikt forskningscenter bør plasseres i Bergen. Ved Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen og Kunsthøgskolen i Bergen foregår allerede forskning som vil være relevant for et slikt forskningscenter. Synergieffektene ved å legge forskningscenteret til Bergen vil være store.

Tor Trolie
Forskningsleder

Håvard Østrem Peersen
Rådgiver

Kopi: Det humanistiske fakultet